

Золотарьова О. В.

канд. екон. наук, доцент кафедри фінансів та обліку

Сириця С. О.

здобувач вищої освіти факультету менеджменту, економіки, соціології та філології

Дніпровський державний технічний університет

НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СТРАХОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ

Страховий ринок є одним з невід'ємних елементів ринкової інфраструктури та фінансової системи будь-якої держави [1, с. 9]. Міжнародний досвід свідчить, що рівень розвитку економіки країни часто визначають за рівнем організації страхової справи, яка за дохідністю (рентабельністю) в багатьох країнах випереджає промисловий та банківський сектор. Крім того, у державах з розвинутою ринковою економікою страхування є важливим механізмом залучення в економіку інвестиційних ресурсів. На жаль, сучасний стан страхового ринку України свідчить про те, що він недостатньо ефективно виконує свою роль у функціонуванні фінансової системи. Загальний обсяг страхових послуг на фінансовому ринку України в останньому десятиріччі за зібраними преміями дорівнював 0,06% світового обсягу і був меншим у 400 разів порівняно із США, в 60 разів – з Німеччиною, в 50 разів – з Францією [2].

Попри сподівання страховиків, які очікували завершення кризи і початку сталого розвитку страхової галузі, останні роки виявилися для ринку найважчими. Звертаючись до аналізу сучасного стану страхового ринку, спираючись на статистичні дані [3], доцільно підкреслити, що він залишається одним з найбільш капіталізованих серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній на кінець 2016 р. становила 310, у тому числі, 39 – страхові компанії, що здійснюють страхування життя (далі СК "life"), та 271 страхові компанії, що здійснювали види страхування, інші, ніж страхування життя (далі СК "non-Life"). За 2016 р. кількість страхових компаній зменшилась на 51 компанію порівняно з попереднім 2015 р. На 159 страхових компаній стало менше в 2016 р. порівняно з максимальним показником кількості страховиків за останні десять років, який мав місце в 2008 р. І нарешті, на 135 страхових компаній стало менше в Україні на кінець 2016 р. порівняно з базовим 2007 р. Очевидно, що на протязі майже всього періоду переважала кількість договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті (крім 2015 р.), відповідно, це найбільш поширений страховий продукт в Україні. Слід відзначити, що паралельно з тенденцією скорочення кількості страховиків, відбувалось і скорочення загальної кількості всіх укладених договорів з 2011 р. до 2015 р. (з незначним поживленням на кінець 2013 р.). Після бурхливого притоку клієнтів в 2015 р., на кінець 2016 р. ситуація знов стала погіршуватись. При цьому, слід відзначити, що більшість договорів, крім договорів з обов'язкового страхування від нещасних випадків на транспорті, укладалась саме з фізичними особами (близько 90%), які по суті виступають головними клієнтами страхових компаній.

Динаміка страхових премій, як валових, так і чистих, була позитивною аналогічно до попередньої розглянутої тенденції, тільки в 2013 р., 2015 р. і 2016 р. Щодо валових та чистих страхових виплат, то з 2013 р. по 2016 р. їх обсяг зростав,

однак рівень виплат, який зростає паралельно з їх обсягом, уповільнився наприкінці 2016 р. і склав по валовим – 25,1%, а по чистим – 32,3%. Перестраховування відчуло певне поживлення також з 2013 р., яке й досі триває. Щодо динаміки активів та капіталу страховиків, то відбулось їх скорочення з 2015 р., що, очевидно пов'язано з найбільш помітним скороченням кількості страховиків за останні десять років.

В цілому, економічна та політична нестабільність останніх років достатньо негативно відбилась на функціонуванні страхового ринку. До негативних наслідків таких трансформацій у страховій сфері слід віднести монополізацію страхового ринку. Особливо це стосується компаній страхування «life», кількість яких від початку була меншою і зменшення чисельності яких є більш відчутним для усієї фінансової сфери. Значно посилилася конкуренція між банківським та страховим бізнесом.

Серед найбільш гострих проблем страхового ринку в Україні варто виділити: недосконалість його структури, слабкий розвиток інституту перестраховування, нестабільність фінансового стану окремих страхових компаній, нерівномірність їх розвитку, нестабільність клієнтської бази, недостатня платоспроможність населення, недовіра клієнтів до вітчизняних страховиків, низький рівень страхової культури громадян, недостатній рівень упровадження інформаційних продуктів у страхування, використання страхування як інструменту податкової оптимізації замість його безпосередньої функції – захисту від ризиків.

Отже, враховуючи найбільш гострі проблеми, з якими стикається ринок страхових послуг України, пріоритетами в процесі сприяння його розвитку можуть стати: стабілізація фінансового становища всіх суб'єктів економіки завдяки державній підтримці вітчизняного бізнесу та підвищенню доходів та рівня життя населення; розвиток законодавчої бази страхування, яка б враховувала сучасну ситуацію на страхового ринку та інтереси як страховиків, так і їх клієнтів; вивід з ринку нестійких і ненадійних страхових компаній, активізація ролі держави у підтримці конкурентного середовища на страхового ринку; модернізація галузевої структури та інфраструктури страхового ринку відповідно до світових вимог та провідного досвіду розвинутих країн; створення сучасної моделі ефективного управління страховими резервами; сприяння подальшому розвитку перестраховування; розвиток практичного маркетингу і обов'язкова організація ризик-менеджменту в страховій справі на основі підготовки відповідних фахівців.

Список використаних джерел:

1. Гаманкова О. О. Страховий ринок України: теорія, методологія, практика : монографія / О. О. Гаманкова. – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
2. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nfp.gov.ua>
3. Статистика страхового ринку в Україні [Електронний ресурс] : матеріали інформаційного агентства «Форіншурер». – Режим доступу: <https://forinsurer.com/stat>